

Над Поліссям птахом полечу

Спомини про композитора Федора Гощука

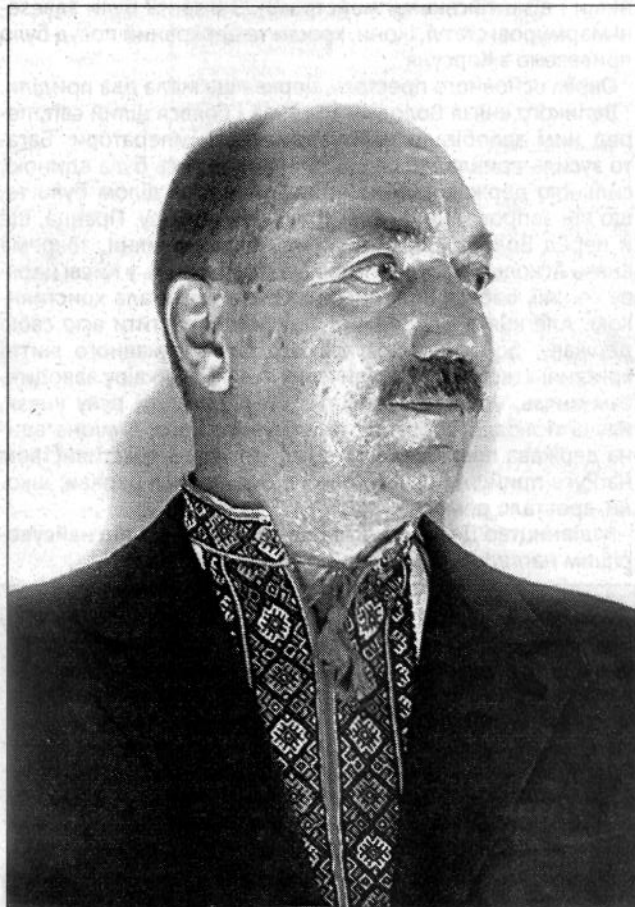
19 липня 2020 року мав би відзначити своє 65-річчя Федір Васильович ГОЩУК (1955-2016), заслужений працівник культури України, лауреат обласної мистецької премії ім. Германа Жуковського, композитор і хоровий диригент, чий творчий і життєвий шлях пов'язаний з нашим краєм. Так рано пішов митець із життя, залишивши по собі нащадків, борчу спадщину і пам'ять у серцях тих, хто його знав. Беру на себе сміливість пригадати і поділитись хоча б децицею із тих щирих відгуків і споминів, які в різний час публікувались у регіональній пресі.

Народився Федір 19 липня в селі Ділове Закарпатської області. Це за 20 кілометрів на південь від Рахова, на березі річки Тиса та за 50 метрів від українсько-румунського кордону біля підніжжя майже двокілометрової вершини гори Піп Іван.

Мальовнича закарпатська природа, лісисті гори, полонини, швидкоплинна Тиса та стрімкі потічки – ось та територія, де минали його безтурботне дитинство і романтична юність. Любов до пісні починалась із захоплення красою цього краю, барвистими народними традиціями, танцями і запальною музикою. Із замилуванням і доброю заздрістю шестирічний малюк міг годинами слухати, як на весіллях вигравали на гармошці гальські парубки.

А благословив Федора у неповторний світ мелодій рідний дядько, який якийсь помітив, як малий сидів під столом і на подушці імітував гру на гармошці. Розчулився і подарував дитині маленький акордеон. Радощів було, не вповісти, і хлопець самотужки навчився грати на інструменті.

Трохи згодом почав писати вірші і музику до них. Уже в десятому класі мав чималу добірку власних творів. У родині співали всі – батько, мати, брат і сестра. Великий вплив на вибір шляху у музику зробили розповіді матері про рідного дядька – чудового скрипаля, відомого поета-сатирика Івана Рознійчука, який виступав під псевдонімом Марко Бараболя.

ного мистецтва. У них сконцентрувалися порив народу до волі, його високі духовні якості. Федір Васильович говорив, що особливо його хвилювали стрілецькі пісні. «Адже кожна з них – довершений за формою і змістом

паді того ж 2008 року місто мало показати творчий звіт у рамках Всеукраїнського фестивалю народної творчості, який проводився згідно з указом Президента України. Репетиції проходили в атмосфері творчого пошуку, кропіткої роботи не стільки над музичним матеріалом, скільки над художнім змістом творів.

Початок 2009 року хор відзначив концертом, який зібрав неабияку аудиторію шанувальників. Було представлено різноманітний репертуар: від урочисто-пафосної «Місто енергетиків» до вибухово-запальної «Блудила по ринку», від жанрових «Вже весна» і «Прислав мій милий» до танцювальної «Ой коли ж той вечір буде», від щемливо-ліричної «Калина зелена» до героїко-драматичної козацької «Соколи». І кожен виконуваний твір – це довершений образок зі своїм музичним дійством і емоційною кульмінацією у розкішному обрамленні супроводу оркестрової групи.

Той рік пройшов під знаком підготовки й участі у відповідальних заходах. Це були урочистості в обласному центрі з нагоди 18-ої річниці Незалежності України, 70-річчя утворення Рівненської області. А найвищою вершиною, взятою на той час новоствореним колективом, стала участь у заключному концерті творчого звіту майстрів мистецтв і народної творчості Рівненщини 4 вересня у Національному палаці мистецтв «Україна» в Києві. Прорівень, якого було досягнуто за такий короткий час, промовисто говорить той факт, що саме наш колектив разом зі знаним в Україні і за її межами народним аматорським хором «Богуш» з міста Березне відкривав творчий звіт Рівненщини композицією «Україна непоборна» Федора Гощука на поезію Костя Вагилевича.

Створити хоровий колектив – справа непроста. Але ще складніша – на високому рівні його утримувати і розвивати. Окрім творчих, поставало безліч організаційних і матеріальних питань. Місце для репетицій? Сценічні костюми хористам, взуття? Музичні інструменти? Транспорт для поїздок? Кошти на відрядження? І безліч інших, без яких, на жаль, творчість не може існувати. Федору Васильовичу вдавалось завжди знайти порозуміння з владою, представниками депутатського корпусу, керівництвом атомної електростанції та ряду підприємств міста, щоб вирішувати ці питання. При цьому наш керівник постійно відстоював поважливе ставлення до аматорів народної творчості.

Отже, з перших років роботи з Федором Васильовичем наш колектив відбувся і здобув фахове визнання. Це надзвичайно важливо в умовах, коли жанр українського народного хорового виконавства переживає далеко не кращі часи. І мова не лише про нерозуміння прагматиків чи скепсис недоброзичливців. Наш керівник постійно доносив до нас ідею щодо нашої високої місії: збереження і популяризації української хорової пісні – цієї особливої і невід'ємної складової української ідентичності.

Мати дуже хотіла, щоб син став музикантом. Її бажання співпали із його мріями, які здійснилися.

Коли доводилося у нечасні і короткі дні гостини бувати на рідному Закарпатті, любив обов'язково хоч на годину завітати в гори до стрімкого потоку. Тут, серед гінких смерек йому так добре почувалося. Вслухаючись в їх неповторні пісні, він на мить повертався у своє незабутнє дитинство, звідки виніс велику любов до народної творчості, свого напрочуд пісенного краю.

Пригадувалось, як чотирнадцятилітнім підлітком на день народження матері потайки підготував їй сюрприз. Бо не міг так гарно здоровити, як це робили старші, бо не міг їй купити дорогий подарунок. А у юному серці вносив пісню – просту у щирі. Коли зібралися усі в оселі, Федя заспівав про свою повагу і любов до нени. І слюзи радості забриніли на очах у мами. Вона обняла хлопця і тихо мовила: «Дякую тобі, синочку, за подарунок, він мені наймиліший і найлюбіший. Нехай пісні добра і любові завжди живуть у твоєму серці».

Це благословення виявилось пророчим. Бо після закінчення школи юнак вступив до Ужгородського музичного училища. По закінченню працював за фахом. Згодом навчався в Ровенському інституті культури.

Так вже склалося, що доля пов'язала закарпатця з Поліссям, точніше з Березнівським районом. І, мабуть, найперше тому, що хлопця щиро причарувала гарна дівчина Рая, теж професійний музикант, яка й стала його дружиною. А ще, перебуваючи на переддипломній практиці у Березному, молодий спеціаліст сподобався завідувачому районним відділом культури Анатолію Рафайловичу Люблінському, який і запросив Федора Васильовича вести самодіяльний народний хор районного будинку культури.

Від тої пори 30 років розвиток художнього аматорського мистецтва в Березнівському районі пов'язаний з ім'ям заслуженого працівника культури Федора Гощука. Він керував народними аматорськими колективами – хорами районного будинку культури, центральної районної лікарні, вокальним ансамблем Зірненської тублікарні «Зорина», зразковим дитячим хором ЗОШ №2, жіночим хором вищого професійного училища №4. Ці колективи яскраво сяяли на музичному олімпі не лише району, а й області.

З великим ентузіазмом взявся молодий керівник за улюблену справу. І, незважаючи на своїх досить іменитих попередників, зробив усе, щоб самодіяльний народний хор Березнівського районного будинку культури здобув нове оригінальне обличчя. Оновив репертуар, дещо змінив тематику творів. Віддавав перевагу народним мелодіям, які віддзеркалюють історію, звичаї нашого краю. Зарекомендував себе як невтомний збирач фольклору і здібний композитор. Чи не вперше в області зазвучали зі сцени у виконанні березнівчан твори «Ще не вмерла Україна» та «Ой у лузі червона калина».

Із захопленням зустріли глядачі стрілецькі, чумацькі, козацькі пісні. Вважав їх справжніми перлинами народ-

твір, гідний зачарування найтоншого знавця фольклору. Ці пісні будять думку, серце, національні почуття. Саме тому й були під забороною сім десятиліть».

Саме при ньому хор прибрав самобутню назву «Богуш». Із 60-річної своєї творчої біографії 30 років колектив працював під керівництвом Федора Васильовича Гощука. Березнівські ентузіасти хорового мистецтва неодноразово ставали лауреатами Всеукраїнських конкурсів, національна телекомпанія України транслювала передачі за їх участю.

Колектив успішно виступав на сценах Києва, Львова, Волині, Білорусі та Польщі. Відомий композитор Леся Дичко на Всеукраїнському конкурсі народних хорів імені Порфирія Демущього високо оцінила виступ березнівського колективу за складність виконуваного репертуару та притаманну тільки йому манеру співу. Голова журі професор М. Гринишин відзначив зразковий підхід Федора Гощука до обробки народних пісень і їх оригінальне трактування. Хор «Богуш» – єдиний колектив в Україні, який тричі ставав лауреатом цього престижного конкурсу.

Попри різні ролі і заняття, напевне, головною і улюбленою справою Ф. Гощука було українське хорове виконавство. Тому не зміг відмовитися від пропозиції перейти на роботу до Кузнецовська, де очікувалися цікаві перспективи нового творчого проекту. Так, у нашому місті виник хоровий колектив, який було сформовано фактично з нуля. І всю цю різнолику і різнорівневу масу Федір Васильович згуртував, навчив не боятися складнощів народного співу.

Пригадується, як навесні 2006 року почалася робота з новоствореним колективом. Репетиції тоді проходили на базі палацу культури Рівненської АЕС згідно з домовленостями, досягнутими відділом культури міськвиконкому з керівництвом ВП РАЕС в особі Миколи Абрамовича Фрідмана, котрий на той час був генеральним директором підприємства. Тоді за два місяці хор підготував і до Дня Конституції представив на суд глядачів нові твори, які на сцені нашого міста ще не звучали. Це були «Повертаюсь», «З туманом кохалася нива» на музику Федора Гощука і народна «Ой із-за гори» в його ж обробці. А наступні урочистості з нагоди 15-ої річниці Незалежності в концертній залі палацу культури імені Лесі Українки відкривалися Державним гімном у виконанні хору. Також прозвучали нові пісні. Глядачі схвально зустріли появу цього колективу в місті. А серед відгуків особливо приємно було чути такий: «Ми, нарешті, побачили художній зміст».

Робота продовжилась навесні 2008 року, коли Федір Васильович прийшов на посаду директора музичної школи. Аматори народного хорового співу знову зібралися, щоб відновити хорошу справу. Адже на той час у місті вже не було жодного хорового колективу. Завдання стояло велике і відповідальне: згуртуватися, відновити старий репертуар, відшліфувати, досягнути і гармонізувати звучання, підготувати нові твори. Адже вже в листо-

вою відданістю мистецтву, духовною майстерністю і яскравим талантом Федір Васильович заслужив повагу і шану в артистів хору та оркестрової групи. До його думки прислухалися. Для учасників хорового колективу це були десять незабутніх років, наповнених наполегливою працею і зростанням, хорошою українською піснею, яскравими емоціями від здобутих творчих перемог.

Ми побачили і зрозуміли, яка тяжка праця хорового диригента (до мокрої від поту сорочки на плечах і налягнених, як струна, нервів), а в царині аматорства – ще й невдячна. Та величезна любов до народної пісні і захопленість улюбленою справою давали керівнику наснагу, якою запалював і нас. І, коли, нарешті, вся повнота хорового багатоголосся в обрамленні розкішного оркестрового супроводу вихлюпується на глядача – саме тоді настає момент істини, коли людські душі підносяться над рутинною буденністю і зливаються в єдиному пориві творчості.

Ці неповторні і незабутні моменти ми всі разом переживали, здобувши Гран-прі на обласному фестивалі-конкурсі імені Євгена Кухарця «Пісня – доля моя» (2012 рік), виборовши у жорсткій конкуренції почесне друге місце на VII Всеукраїнському конкурсі колективів народного хорового співу імені Порфирія Демущього (2013 рік).

Не буде перебільшенням сказати, що понад тридцятилітню свою трудову діяльність Федір Гощук поклав на вітар української пісенності і хорового виконавства. Креативність мав неймовірну. Вважав, що до публіки потрібно виходити зі своїм, не схожим на інший, репертуаром. А якщо виконувати відому пісню, то неодмінно в своєрідній обробці. Тому хорові колективи Вараша і Березного, очолювані ним, мали неповторне творче обличчя і оригінальний та унікальний репертуар. Як автор власних творів і обробок народних пісень лише малу децимну опублікував у трьох збірках: «Птахом над Поліссям полечу» (Рівне, 1993), «І собі калину посадить» (Здолбунів, 1993 р.), «В госточки прийшли співаночки» (Київ, 2005 р.).

Невинно летить час. Як помах диригентської палички промайнуло життя маестро. Людина полум'яного темпераменту, творчого неспокою відійшла у засвіти, залишивши по собі нев'янучу красу пісень польського краю. Талановита людина, яка невтомною працею зробила себе.

Про великого популяризатора чудової української пісні березнівчанам нагадує пам'ятна дошка, відкрита 2017 року на приміщенні районного будинку культури.

А присвоєння у 2019 році імені Федора Гощука хоровому колективу центру дозвілля міста Вараша, віримо, – збереже пам'ять про вклад митця у розвиток українського народного хорового мистецтва.

Мирослава ВОРОБЕЙ,
солістка хору імені Федора Гощука,
м. Вараш.